

מנחה לאהרן

נושאים יסודיים בסדר נשים

הרב דניאל וולף

ישיבת הר-עציון

אלון שבות

תשס"ח

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמת

ר' אהרן וולף ז"ל

עריכת מהדורה ראשונה : איתיאל גולד, אייל קסנר, עודד פרידמן

עריכת מהדורה שנייה: אורי בירן ולביא ביגמן

הגהת מהדורה שנייה: אמיתי רניאל, מנחם אדלמן, מוטי גוטמן, דביר פרנקפורטר, אלי

שטמפפר, אביה ארנפלד ותומר מבורך

עיצוב כריכה: רפאל יניגר

עיצוב כריכה מהדורה שנייה: חננאל ארמן; pilpulgraphics@gmail.com

תודות: יהונתן סלע, יצחק ברט

© כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון ולרב דניאל וולף

מהדורה ראשונה: התשס"ו

מהדורה שנייה ומתוקנת: התשס"ח

הוצאת ישיבת הר עציון, אלון שבות

טל': 02-9937300

פקס: 02-9931298

www.etzion.org.il

דוא"ל: office@etzion.org.il

תוכן העניינים

3	ברכת מורנו הרב אהרן ליכטנשטיין שליט"א
4	הקדמת העורכים
5	הקדמת המחבר
7	סימן א. איסור זנות ופילגשות
12	סימן ב. עדות לקיום הדבר
18	סימן ג. אופי הקידושין
27	סימן ד. קידושי כסף
32	סימן ה. תפקידי האמירה והדעת בקידושין
39	סימן ו. אופי הנישואין והחופה
47	סימן ז. מצוות ההולדה
55	סימן ח. אפקעינהו רבנן לקידושין
61	סימן ט. אשת איש
64	סימן י. איסורי ביאה
70	סימן יא. איסורי ערוה וממזרות
74	סימן יב. כתיבת גט לשמה
77	סימן יג. עדות בגירושין
87	סימן יד. קניין הגט
93	סימן טו. התרת עגונה בעד אחד
100	סימן טז. יסודות מצוות יבום

108	סימן יז. עבדים ועבדות
116	סימן יח. דברים שבלב
120	סימן יט. תנאים
128	סימן כ. שליחות
136	סימן כא. שליחות לדבר עבירה
143	סימן כב. זכין לאדם שלא בפניו
149	מפתחות



השלום והברכה.

לכבוד ולעונג לי לכתוב שורות אלו אודות ר' דני וולף שליט"א, אשר אני גאה לראות בו תלמיד-חבר ואשר הנו מבחירי תלמידי רבנו המובהק, מורי חותני הגרי"ד סולוביצ'יק זצ"ל.

לאמיתו של דבר, למי שמכיר את ר' דני מקרוב דברי מיותרים לחלוטין. אתמחי גברא בצורה וברמה המרשימה ביותר, כתלמיד חכם מובהק, בעל ידע והיקף מצד אחד, וכבעל חשיבה מקורית, רוויית דמיון, מעוף ועומק, מצד שני.

יצא לו מוניטין מיוחד לגבי הסדרים השגורים פחות, יחסית, בפומייהו דרבנן, ובעיקר סדר טהרות. ברם, משנתו סדורה ושליטתו מרשימה אף בסדרים המרכזיים.

יעיד על כך חיבור זה, המביא בפני קהל מרנן ורבנן, לומדי תורה ושוחריה, יכול שיעורים העוסקים בנושאים יסודיים בסדר נשים, אותם הגיד ר' דני בפני תלמידי ישיבת הר עציון במרוצת השנים האחרונות.

אשרי המחבר שזכה למצוא חלקו בין יושבי בית המדרש, ואשרינו שאנו זוכים להתבשם ממשנתו.

מי ייתן ויזכה ר' דני וולף להמשיך להפיץ מעינותיו חוצה לאורך ימים טובים.

ביקרא דאורייתא ובשמחה של מצווה,

אריק אייכנשטיין

אהרן ליכטנשטיין

הקדמת העורכים

תכליתו של חיבור זה הוא הקניית ידע בסיסי בסוגיות מפתח בסדר נשים.

ידע בסיסי איננו רק הכרת דעות התנאים והאמוראים או שיטות הראשונים השונות - את אלו ניתן למצוא בספרים רבים אחרים. ייחודו של הספר והחלוציות שבו הם הצגת והסברת היסודות והבסיס המהותיים של כל נושא.

החיבור איננו אוסף סברות וחקירות, אלא הוא מבנה מסודר ושיטתי של יסודות כל נושא ושאלות המפתח הנוגעות אליו.

חשוב להדגיש כי סיכום עיקרי השיטות ישרת גם את אלו המעוניינים בסקירה ראשונית של התחום, וגם את אלו שכבר בקיאים בסוגיות ומעוניינים לתמצת את הנושא ולארגן את החומר בצורה מסודרת.

אנו מקוים שהצלחנו במטרתנו.

העורכים

הקדמת המחבר

הספר הזה הוא אוסף של שיעורים שהעברתי בישיבת הר עציון.

במשך השנים שלימדתי בישיבה גיליתי כי חסר רקע מקיף לרבים מן מהתלמידים - מספר לא מבוטל של תלמידים מוכשרים ושקדנים גילו חורים גדולים מדי ברקע התורני שלהם. נודע לי שהיו ישיבות באירופה שפתרו בעיה זו על ידי לימוד בספר 'כסף נבחר', ספר המקנה רקע ובקיאות בסוגיות בסיסיות בגמ', בשנים הראשונות של התלמידים בישיבה. בדומה לכך, נתתי דעתי לפתח תכנית לימודים שתהווה בסיס ויסוד לרקע הלמדני הנחוץ ללומדים. בתכנית שיצרתי, הסוגיות קוטלגו לארבעה חלקים נפרדים בהתאם לארבעת חלקי ה'שולחן ערוך'. כמו כן, בתוך כל חלק מערך השיעורים בנוי על פי רצף נושאים לוגי ולא אלפביתי. הספר הנוכחי עוסק בסוגיות הקשורות ל'אבן העזר' ולסדר נשים.

אוסף השיעורים הללו אינו מיועד לחדש או לתת מבט מקיף ומפורט על הסוגיה הנידונה, אלא לתת רקע ראשוני לגביה – העלאת השאלות היסודיות העולות בה, דיון ראשוני בנושא והצעת מספר נפקא מינות העולות מן הדברים. ניסיתי לכסות חומר רב בצורה מובנת ומאורגנת, ואני מקווה שהצלחתי במטרה שהצבתי לעצמי: לתת רקע ראשוני לסוגיות המרכזיות והחשובות בסדר נשים, בצורה מעניינת ושוטפת. אמנם, מתוקף אילוצים ברורים, התפשרתי במידה מסוימת מבחינת ההיקף והעומק בכל סוגיה, אך לכל חיבור יש את המטרה והמגמה שלו. אני מתפלל לבורא עולם שהספר אכן ישיג את מטרתו.

הספר נקרא 'מנחה לאהרן' לזכרו של אבי מורי אהרן וולף ז"ל, שהוקיר והעריך את התורה ואת לומדיה. אבי היה אדם צנוע ושקט למרות חוכמתו ותבונתו הרבה, "דובר אמת בלבבו", וגידל את כל ילדיו לאהבת תורה ויראת שמים.

תודתי נתונה למו"ר, הרה"ג אהרן ליכטנשטיין שליט"א, אשר זכיתי ללמוד ממנו ולהתאבק בעפר רגליו למעלה מעשרים שנה. צדקתו, חכמתו, בקיאותו ואהבתו לתלמידיו - ואהבתם אליו - מן המפורסמות הן. עם זאת, אני חייב לציין שתמיד הרגשתי זכות גדולה בכך שנפל חלקי להימנות בין תלמידיו. כולי תפילה שאזכה ללמוד ממנו במשך שנים רבות נוספות.

הרבה תודות אני חב גם לשיבת הר עציון, לראש הישיבה הרה"ג יהודה עמיטל שליט"א ולשאר הנהלת הישיבה, על כך שהם זיכו אותי באפשרות ללמוד וללמד תורה בין כתליה. הישיבה תמיד תמכה בי, והייתה גם מקום שלמדתי ולימדתי בו זה למעלה מעשרים שנה, וגם בית חם ותומך בכל המובנים.

שלושה בחורים מוכשרים סיכמו את השיעורים והשקיעו זמן רב בהכנת הספר: אייל קסנר, איתיאל גולד ועודד פרידמן. אין מילים בפי הודות להם, ובעזרת ה' יזכו לעתיד מזהיר עקב חוכמתם וחריצותם. מן השמים יבורכו בכל הטוב, וימלא ה' כל משאלותם.

תודות רבות אני חב לאשתי, אשת חיל וגומלת חסד בקנה מידה שקשה לשער. היא הייתה יכולה להצליח בכל משלוח יד, והיא משקיעה ימים ולילות בעזרה לאחרים ובתמיכה בהם.

להבדיל, תודתי נתונה לבורא עולם על כך שזיכני לשבת בין יושבי בית המדרש, ואשא תפילה אליו לכך שנזכה אני וביתי - וכל בית ישראל - לעבדו באמת ולראות בהדר כבודו.

בברכת התורה

דניאל וולף